

Landerd/Uden, 1 december 2020

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,
drs. F.M.J. Hendrickx,
Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Postbus 20018,
2500 EA Den Haag

Verzonden via: cie.biza@tweedekamer.nl

Onderwerp: Reactie op wetsvoorstel Samenvoeging van de gemeenten Landerd en Uden (TK 35619)

Geachte heer Hendrickx,

Onlangs ontvingen wij uw bericht dat de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is gestart met de schriftelijke voorbereiding van het wetsvoorstel Samenvoeging van de gemeenten Landerd en Uden. Graag maken wij (de colleges van Burgemeester en Wethouders van Landerd en Uden) gebruik van de gelegenheid om schriftelijk onze reactie te geven op het genoemde wetsvoorstel.

In deze reactie benadrukken wij het belang van de samenvoeging van de gemeenten Landerd en Uden tot de gemeente Maashorst, gaan we in op het zorgvuldig doorlopen proces en geven we een toelichting op de bijdrage die deze herindeling levert aan de regionale samenhang. Ook gaan we in op de voorbereidingen die in de aanloop naar de beoogde herindelingsdatum door ons in gang zijn gezet. Derhalve betreft onze reactie op diverse vlakken een herhaling (dan wel verduidelijking) van hetgeen reeds in het Herindelingsadvies Maashorst, de Reactienota Zienswijzen en de positieve zienswijze van de provincie Noord-Brabant is verwoord. Graag maken wij gebruik van de door u geboden mogelijkheid om de leden van de Commissie voor Binnenlandse Zaken in de voorbereiding van het wetsvoorstel mee te nemen in ons herindelingsproces en de actuele stand van zaken.

Groeien om klein te blijven: een krachtigere gemeente, in verbinding met de kernen

De gemeenten Landerd en Uden hebben – vanuit eigen kracht en regie over hun toekomst – gekozen voor een gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Per 1 januari 2022 willen zij hun krachten bundelen tot één gemeente Maashorst met circa 60.000 inwoners, zes kernen en een oppervlakte van 107 km².: Een gemeente die klaar is voor de toekomst.

Door deze krachtenbundeling zijn we beter in staat onze maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities te realiseren. De schaalgrootte van de nieuwe gemeente is passender binnen het huidige en toekomstige regionale krachtenveld (met veranderende bestuurlijke verhoudingen), waarin Maashorst een sterkere positie kan innemen. De gemeente kan de behoeften en belangen van haar inwoners, ondernemers en organisaties beter behartigen en een krachtiger geluid laten horen in de regio. Ook kan Maashorst een betere partner zijn voor regiogemeenten en binnen samenwerkingsverbanden.

Er ontstaat een robuustere en professionelere organisatie, met meer strategische vermogen die het bestuur (ook op regionaal niveau) van Maashorst beter kan ondersteunen in de realisatie van opgaven en ambities. Een organisatie die in staat is een optimale dienstverlening aan haar inwoners, ondernemers en organisaties waar te maken.

De gemeente Maashorst bestaat uit zes vitale kernen en beschikt over een breed aanbod van groen en voorzieningen. Groei is van belang om klein te blijven: juist als één grotere gemeente is het beter mogelijk de kwaliteit, vitaliteit en sociale cohesie in de kernen te borgen. De nieuwe gemeente kan snel en effectief reageren op ontwikkelingen in de kernen. Vanuit gedeelde ervaringen op het gebied van kernenbeleid kan kennis verder worden opgebouwd en een kwaliteitssprong worden gemaakt. Bovendien is Maashorst gedreven om innovatief en samen met de inwoners in de kernen na te denken en afspraken te maken over vormen van participatie.

In de afgelopen jaren zijn de gemeenten Landerd en Uden sterk naar elkaar toegegroeid. Ze nemen deel aan grotendeels dezelfde samenwerkingsverbanden en hebben een vergelijkbaar karakter. Ze staan voor soortgelijke maatschappelijke opgaven, die zij samen beter aan kunnen dan alleen. Met de herindeling ontstaat een aantrekkelijke en krachtige gemeente Maashorst, waarin 'stad' en 'platteland' elkaar aanvullen én versterken.

Zorgvuldig doorlopen proces, met grote maatschappelijke betrokkenheid

De samenvoeging van de gemeenten Landerd en Uden betreft een herindeling 'van onderop'. Beide gemeenten namen zelf het initiatief, waarmee we geheel in lijn met het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018 handelen. Het lokaal bestuurlijk draagvlak is groot. Op 16 april 2020 stemde een ruime meerderheid van de gemeenteraden van Landerd en Uden in met het herindelingsadvies Maashorst. Daar ging een intensief en zorgvuldig proces aan vooraf, met grote betrokkenheid van inwoners, ondernemers en organisaties vanuit beide gemeenten.

Vanuit het besef samen te willen bouwen aan één sterke en toekomstbestendige gemeente, die duurzaam ten dienste staat aan haar samenleving, spraken de raden van Landerd en Uden op 8 november 2018 hun intentie uit om per 1 januari 2022 samen te gaan tot één gemeente Maashorst. Vervolgens hebben beide raden dat besluit op 28 februari 2019 bekrachtigd en de beide colleges de opdracht gegeven om te komen tot een herindelingsontwerp en -advies, inclusief Toekomstvisie.

Het op innovatieve en creatieve wijze betrekken van de samenleving vormde de rode draad in de totstandkoming van het herindelingsontwerp en de ontwikkeling van de Toekomstvisie Maashorst. Inwoners, ondernemers en organisaties hebben op een laagdrempelige manier kunnen meepraten, -denken en -doen in het participatieproces, bestaande uit drie fases. Op deze manier is het brede maatschappelijke draagvlak verder versterkt.

In de eerste fase (*verkenning*) zijn in alle kernen gesprekken gevoerd met inwoners over de visie op de nieuwe gemeente Maashorst. Op basis daarvan zijn de belangrijkste speerpunten en opgaven uitgewerkt. Deze opbrengsten zijn in de tweede fase (*verrijking*) gepresenteerd, waar inwoners op konden reageren en aanvullen. In de derde fase (*verdieping*) vond het 'Festival gemeente Maashorst' plaats, waar inwoners, ondernemers en organisaties de gelegenheid hadden om onder meer rondom thematafels hun mening te laten horen. Op basis van alle inbreng in het participatieve proces is een gedragen Toekomstvisie Maashorst geformuleerd, die in september 2019 tijdens een consultatieronde bovendien nogmaals is getoetst onder onze inwoners.

Na vaststelling van het herindelingsontwerp heeft het document acht weken ter inzage gelegen en kon iedereen die dat wilde een zienswijze indienen. Bovendien zijn inloopbijeenkomsten georganiseerd in alle kernen, waar inwoners vragen konden stellen en hulp konden krijgen bij het indienen van een zienswijze. Met inachtneming van de ingebrachte zienswijzen is het Herindelingsadvies opgesteld, waarover op 16 april 2020 democratische besluitvorming door de beide gemeenteraden volgde en waarmee een ruime meerderheid instemde.

Constructieve en sterke bijdrage aan regionale samenwerking én samenhang

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft de regering in haar advies (d.d. 7 oktober 2020) gevraagd om een nadere toelichting en motivering ten aanzien van het in het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018 opgenomen criterium regionale samenhang, waar de minister van Binnenlandse Zaken in haar nader rapport (d.d. 29 oktober 2020) op heeft gereageerd. Aanvullend lichten wij hierbij graag de betrokkenheid van omliggende gemeenten in ons herindelingsproces toe, evenals de bijdrage van de samenvoeging van Landerd en Uden aan de regionale samenhang.

In de periode tussen april en juni 2019 zijn bestuurlijke gesprekken gevoerd met onze zeven buurgemeenten: Bernheze, Boekel, Grave, Meierijstad, Mill en Sint Hubert, Oss en Sint Anthonis. Tijdens deze gesprekken bleek dat nagenoeg alle omliggende gemeenten positief tegenover de voorgenomen herindeling Maashorst staan. De gemeenten Bernheze, Boekel en Oss hebben een aantal kanttekeningen geplaatst bij de beoogde samenvoeging van Landerd en Uden¹. Daarbij heeft de gemeente Oss aangegeven onderdeel te willen worden van het herindelingsproces, door toevoeging van de kern Schaijk aan de gemeente Oss.

Voor de gemeenten Landerd en Uden is splitsing van de gemeente Landerd echter onbespreekbaar. Met de opschaling naar de nieuwe gemeente Maashorst ontstaat een middelgrote gemeente, die beter is toegerust op maatschappelijke opgaven en andere ambities op het gebied van kwaliteit van dienstverlening, duurzame bestuurskracht en een evenwichtige regionale positie. Door de toegenomen schaalgrootte neemt de invloed en bestuurlijke massa van Maashorst in de regio merkbaar toe. De nieuwe gemeente kan zich manifesteren als een stevige gesprekspartner met bestuurs- en slagkracht in de regio Noordoost-Brabant en biedt een goed evenwicht ten opzichte van Meierijstad, Oss en de eveneens nieuw te vormen gemeente Land van Cuijk. Een opsplitsing biedt onvoldoende basis om deze beoogde krachtige gemeente (met een toekomstbestendig schaalniveau) te vormen en de gewenste rol in de regio te vervullen.

Bovendien zijn inwoners van de gemeente Landerd georiënteerd op verschillende kernen. Daarbij zijn oriëntaties van inwoners diffuus en zeker niet enkelvoudig gericht op één gemeente. Inwoners zijn, zoals zoveel inwoners in de regio, voor al hun wensen en behoeften steeds minder gericht op hun eigen dorp of stad. Zij functioneren in netwerken en maken gebruik van de diversiteit in hun omgeving en laten zich voor hun woon-, werk-, recreatie- of zorgwensen niet hinderen door gemeentegrenzen. Ook nu vormen drie kernen samen de gemeente Landerd en drie kernen de gemeente Uden. De nieuwe gemeente Maashorst opereert vanuit de gedachte “één gemeente, zes dorpen”, waarbij versterking van de eigenheid van de kernen én de voordelen benutten van één grotere gemeente centraal staan.

¹ De gemeente Bernheze heeft in haar zienswijze een kanttekening geplaatst bij de naamgeving van de nieuwe gemeente en visie op de positionering in de regio. De gemeente Boekel heeft in haar zienswijze haar opvatting over versterking van bestuurskracht gedeeld. Voor beide gemeenten geldt dat zij niet betrokken wensten te worden bij de herindeling Maashorst: zowel Bernheze als Boekel hechten aan bestuurlijke zelfstandigheid.

Door beide gemeenteraden is een ongedeelde herindeling als harde voorwaarde gesteld. Ook in het lange voortraject van deze herindeling heeft opsplitsing nooit op bestuurlijk draagvlak kunnen rekenen. Landerd en Uden hebben op basis van een langlopend en zorgvuldig democratisch proces besloten samen een nieuwe gemeente te vormen. Daarin hebben wij uiteraard ook het externe krachtenveld betrokken en meegewogen. Er is veel aandacht besteed om alle meningen boven water te krijgen in het uitgebreide participatietraject, de consultatieronde en de zienswijzeprocedure. Bovendien hebben we – zoals hiervoor genoemd – diverse malen met omliggende gemeenten gesproken. Naar onze mening zijn de visies van en gesprekken met deze gemeenten steeds serieus meegewogen in onze afwegingen.

De gemeenten Landerd en Uden zijn ervan overtuigd dat de belangen van het gehele grondgebied en de zes kernen het beste geborgd zijn in de gemeente Maashorst. Een ongedeelde fusie waarborgt dat alle inwoners, ondernemers en organisaties van de huidige gemeenten Landerd en Uden onder het gemeentebestuur van de nieuwe gemeente vallen. Wij zijn ons daarbij bewust dat deze keuze niet (volledig) aansluit bij de wens van alle inwoners van de gemeente Landerd. Zo gaven de zienswijzen weer dat een deel van de samenleving van Schaijk een voorkeur heeft voor een samengaan van Schaijk met Oss. Het heeft er ook toe geleid dat het 'Actiecomité Schaijk hoort bij Oss niet bij Uden' een aanvraag voor een raadgevend referendum heeft ingediend.² De gemeenteraad van Landerd heeft echter – na een uitgebreid en zorgvuldig doorlopen proces, met veel aandacht voor participatie en co-creatie – in ruime meerderheid gekozen voor een ongedeelde herindeling met de gemeente Uden, in het belang van alle inwoners, ondernemers en organisaties van Maashorst.

Daarnaast herkennen en erkennen wij dat er andere inzichten zijn met betrekking tot de naam van onze nieuwe gemeente. En dit als teleurstellend wordt ervaren door onze partners in de regio. De keuze voor de naam Maashorst hebben wij echter zorgvuldig afgewogen en wij zijn van mening dat deze bij uitstek past bij de identiteit en uitstraling van de totale nieuwe gemeente. We vertrouwen erop dat dit toekomstige samenwerking niet in de weg staat. Graag bouwen wij samen met onze partners aan de versterking van ons prachtige natuurgebied Maashorst én de regio.

Tot slot benadrukken we graag nogmaals het volgende: De gemeente Maashorst vormt een robuuste gemeente die op regionaal niveau een sterke partner is en bereid én in staat is om haar regionale verantwoordelijkheid te nemen. Maashorst zet zich volop in om een constructieve en krachtige bijdrage te leveren aan de bestuurlijke samenwerking binnen de regio. Samen staan we sterker in de realisatie van onze maatschappelijke opgaven. We kijken ernaar uit om als nieuwe gemeente regionale vraagstukken op te pakken. Daarbij investeren we in een goede relatie met de gemeenten in onze regio, met als uitgangspunt dat alle partners in staat zijn hun inbreng te hebben. Juist door het benutten van elkaars krachten kan synergie en versterking ontstaan.

Vorbereidingen voor de herindeling in volle gang

Sinds de vaststelling van het herindelingsadvies door de gemeenteraden in april 2020 zijn de voorbereidingen voor de herindeling in volle gang. Zo zijn we in de afgelopen periode van start gegaan met het vervolg op het eerdere participatietraject met de samenleving. Samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties geven we (op de thema's zorg, wonen, economie, buitengebied en participatie) nader vorm aan de opgestelde Toekomstvisie Maashorst. Verder zijn inmiddels het Dienstverleningsconcept, de Huisvestingsvisie en de Besturings- en Organiseringsfilosofie van Maashorst uitgewerkt en vastgesteld door de colleges van B&W van Landerd en Uden.

² De gemeenteraad van Landerd heeft in de vergadering d.d. 16 april 2020 besloten dit verzoek niet in te willigen.

Op dit moment werken we aan de organisatiestructuur en het plaatsingsproces, waarmee medewerkers een functie in de nieuwe organisatie krijgen. Ook is gestart met de harmonisatie van beleid en regelgeving van Uden en Landerd, is de uniformering van werkprocessen in volle gang, richten we momenteel het applicatielandschap en de informatievoorziening van de gemeente Maashorst in en werken we de financiële kaders en uitgangspunten voor de nieuwe gemeente uit. Allemaal gericht om vanaf de herindelingsdatum de inwoners, ondernemers en organisaties van Maashorst ook optimaal van dienst te kunnen zijn.

Onderschrijving van bovengenoemde standpunten door GS van de provincie Noord-Brabant

De inhoud van onze reactie hebben wij vooraf afgestemd met gedeputeerde Van Pinxteren van de provincie Noord-Brabant. Hij is van oordeel dat onze reactie volledig in lijn is met de door GS van Noord-Brabant op 12 mei 2020 vastgestelde zienswijze op het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Landerd en Uden. Tevens is hij bereid dit samen met ons toe te lichten tijdens een mogelijke hoorzitting.

Verzoek tot inspreken

Indien de commissie van Binnenlandse Zaken besluit tot een hoorzitting over deze samenvoeging, maken de burgemeesters van Landerd en Uden, namens de beide colleges van B&W, graag gebruik van de mogelijkheid (en recht) om in te spreken. Een eventuele uitnodiging ontvangen wij graag via Melanie Huurneman (projectleider herindeling, melanie.huurneman@uden.nl of 06-23509448). Wij zien uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groeten,
Namens de colleges van burgemeester en wethouders van Landerd en Uden

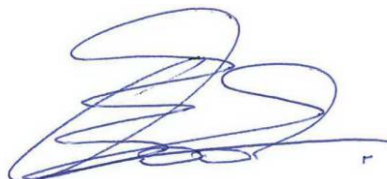
Marnix Bakermans
Burgemeester Landerd

Henk Hellegers
Burgemeester Uden

Coen Boode
Gemeentesecretaris Landerd

Dagmar van Deurzen
Gemeentesecretaris Uden

